

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

NAUKA O PODNIKU

-

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Cílem přednášky je seznámit se s pojmy podnikatel, podnikání a podnik.

Ing. Tomáš Pražák, Ph.D.
Přednášející

PODNIKATEL

- různé úhly pohledu:
 - Ekonomie: osoba, která přináší zdroje, práci, suroviny a další aktiva do kombinací, které zvyšují jejich hodnotu.
 - Psychologie: osoba, která je poháněna několika vnitřními silami, které vytvářejí touhu něco získat nebo dosáhnout něčeho.

- Sociologie: osoba, jejíž činnost určuje její sociální postavení a její působení přispívá k rozvoji společnosti
- Právo (NOZ, § 420): Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za **podnikatele**.

Podnikatel je člověk, který využívá příležitosti k podnikání, má nápad, podnikatelské zdroje, které je schopen účelně kombinovat, a je ochoten nést plnou odpovědnost a přiměřené riziko podnikání.

PODNIKÁNÍ

- Různé přístupy:
 - Právo (živnostenský zákon, § 2): soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.
 - Podnikové hospodářství: proces, ve kterém je vytvářeno něco nové s novou hodnotou. Této tvorbě podnikatel věnuje nezbytný čas a úsilí s očekáváním výsledných finančních odměn, osobní spokojenosti a nezávislosti, a to za předpokladu, že přijme účetní, psychická a sociální rizika.

PODNIK

- Různé přístupy:
 - Právo (NOZ, §502): **Obchodní závod** je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti.
 - Právo EU (Nařízení Komise 800/2008): každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.

Klasifikace podniků

I. PODLE HOSPODÁŘSKÝCH ODVĚTVÍ A SEKTORŮ

- **primární sektor:**
 - prvovýroba
 - zdroje přímo z přírody
 - zemědělství, lesnictví, rybolov, těžební průmysl
- **sekundární sektor:**
 - druhovýroba
 - zpracování výstupů vyprodukovaných prvovýrobou
 - strojírenství, textilní průmysl, potravinářský průmysl

- **terciální sektor:**
 - služby
 - obchodní, dopravní, bankovní, pojišťovací
- **kvartální sektor:**
 - věda a výzkum
 - inovační a vývojová centra, univerzity

II. PODLE DRUHŮ VÝKONŮ

- Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE)
- **výrobní podniky:**
 - produkují hmotné produkty
 - průmyslové, těžební podniky, strojírenské podniky, podniky vyrábějící spotřební zboží
- **podniky poskytující služby:**
 - např. obchod, doprava, finance, ubytování

III. PODLE ZPŮSOBU ZHOTOVOVÁNÍ VÝROBKŮ

- **Členění výrobních principů:**
 - kusová výroba
 - hromadná výroba
 - sériová výroba
- **Členění podle výrobních způsobů:**
 - proudová výroba
 - dílenská výroba
 - skupinová výroba
 - výroba na stanovišti
 - výrobní hnízdo

IV. PODLE PŘEVLÁDAJÍCÍHO VÝROBNÍHO FAKTORU

- **pracovně intenzivní podniky:**
 - vysoký podíl mzdových nákladů na celkových výrobních nákladech
- **kapitálově intenzivní podniky:**
 - velké množství dlouhodobého hmotného majetku, který váže velký objem kapitálu (elektrárny, těžební průmysl, ...)
- **materiálově intenzivní podniky:**
 - vysoký podíl nákladů na suroviny (potravinářský a chemický průmysl)

V. PODLE VELIKOSTI PODNIKU

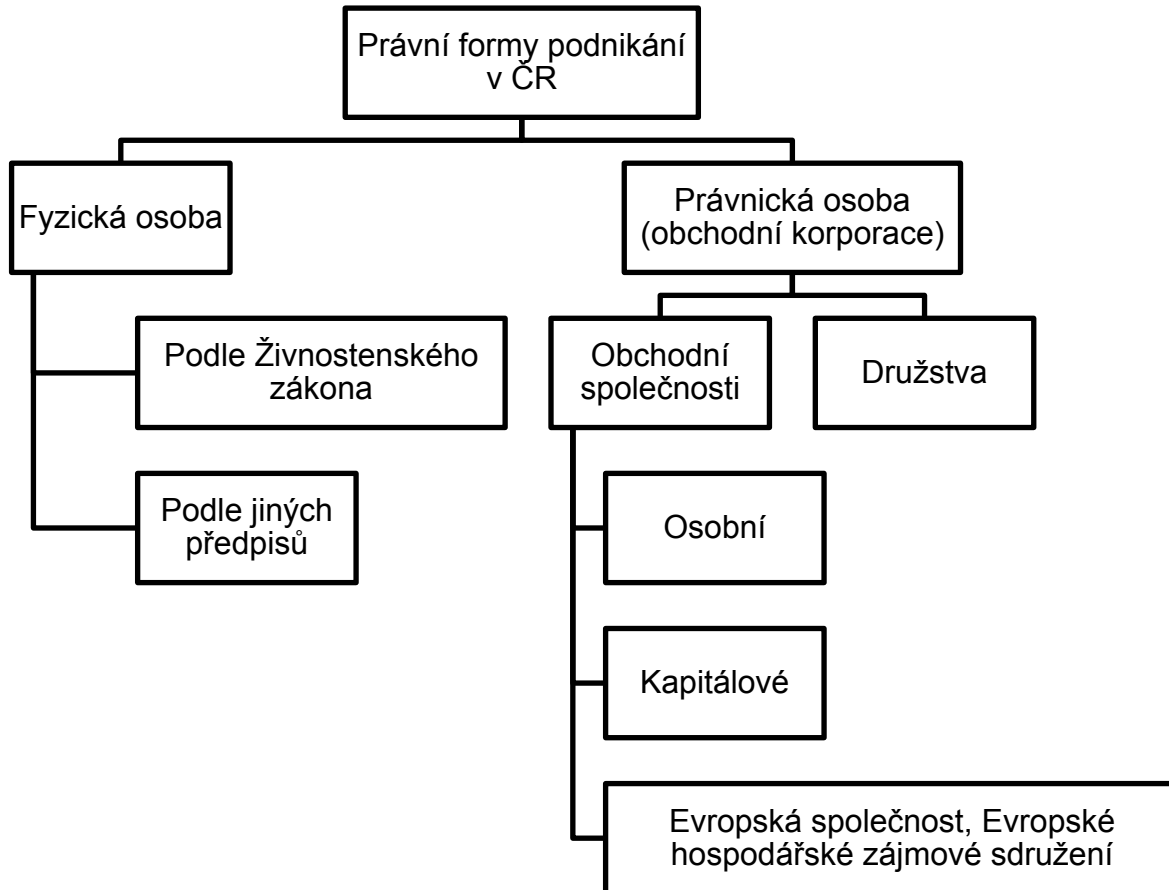
- mikro podnik
- malý podnik
- střední podnik
- velký podnik

Kategorie podniku	Počet zaměstnanců: Roční pracovní jednotka (RPJ)	Roční obrat	nebo	Roční bilanční suma
střední	< 250	≤ 50 milionů € (v roce 1996 40 milionů €)	nebo	≤ 43 milionů € (v roce 1996 27 milionů €)
malý	< 50	≤ 10 milionů € (v roce 1996 7 milionů €)	nebo	≤ 10 milionů € (v roce 1996 5 milionů €)
mikropodnik	< 10	≤ 2 miliony € (dříve nedefinováno)	nebo	≤ 2 miliony € (dříve nedefinováno)

VI. PODLE PRÁVNÍ FORMY

- volba právní formy vychází z odpovědí na řadu otázek, např.:
 - Ručí vlastník celým svým majetkem nebo ne?
 - Kdo je oprávněn podnik řídit?
 - Kdo může podnik založit?
 - Jaká je administrativní náročnost?
 - Jaké jsou nároky na vstupní kapitál?
 - Kdo se bude dělit o zisk?
 - Jaké je daňové zatížení?

Cíle podniku a jejich tvorba

- každý podnik sleduje svůj jasně určený cíl
- cíl se u jednotlivých podniků liší
- volba a způsob stanovení cílů ovlivňuje řada faktorů:
 - obor podnikání
 - situace na trhu
 - umístění podniku
 - forma podnikání
 - organizační struktura
 - počet a struktura zaměstnanců
 - kapitálová struktura

- **primární cíl** vs. **sekundární cíle** - hierarchie cílů
- **celopodnikový cíl** se rozkládá na **dílčí cíle** v rámci jednotlivých podnikových oblastí
- cíle **krátkodobé** (do 1 roku), **střednědobé** (1-3 roky) a **dlouhodobé**

- **komplementární cíle** – dosahování jednoho cíle vede k dosahování cíle druhého, např. snižování celkových nákladů obvykle vede ke zvyšování výsledku hospodaření
- **konkurenční cíle** – vyšší míra splnění jednoho cíle vede k nižšímu splnění druhého cíle
- **protikladné cíle** – dosažení jednoho cíle vylučuje dosažení druhého cíle
- **indiferentní cíle** – plnění jednoho cíle nemá vliv na plnění ostatních cílů

- **ekonomické cíle:**
 - **výkonové cíle** – např. objem výroby, podíl na trhu,
 - **finanční cíle** – např. míra likvidity, rentability, zhodnocení investic,
 - **výsledkové cíle** – např. plánované výnosy, náklady, cash-flow.
- **cíle technické** – jsou orientovány na vývoj a zavedení nových výrobků, nové technologie, inovace,
- **cíle sociální** – souvisí s okolím podniku

- všechny cíle by měly splňovat podmínky SMART resp.

SMARTER:

- S – *Specific* (specifické, konkrétní cíle)
- M – *Measurable* (měřitelné cíle)
- A – *Achievable/Acceptable* (dosažitelné/přijatelné cíle)
- R – *Realistic* (realistické cíle)
- T – *Time Specific* (časově sledovatelné)
- E – *ecology* popř. *evaluate* (ekologický nebo hodnotitelný) a
- R – *revisit*, tj. průběžně hodnocený, revidovaný

MAJETKOVÁ A KAPITÁLOVÁ STRUKTURA PODNIKU

SILESIAN
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

- majetek podniku nutný k realizaci podnikatelské činnosti:
 - výrobní zařízení
 - materiál
 - dopravní a manipulační prostředky
 - ochranné pomůcky
 - budovy, pozemky aj.
- zdroje financování majetku

Identifikace majetkové a kapitálové struktury

- jeden ze základních faktorů umožňujících plynule hodnotit finanční zdraví firmy
- nedílná součást průběžného vedení podnikových aktivit a cyklicky prováděných analýz výkonnosti firmy

MAJETEK PODNIKU - AKTIVA

- **dlouhodobý majetek:**
 - plní svou funkci minimálně jeden rok
 - dlouhodobý nehmotný majetek:
 - ❖ SW
 - ❖ patenty
 - ❖ nehmotné výstupy výzkumu a vývoje
 - ❖ licence
 - ❖ autorská práva
 - ❖ obchodní značka firmy aj.

- dlouhodobý hmotný majetek (pořizovací cena vyšší než 80 000 Kč):
 - ❖ movitý majetek:
 - stroje
 - výrobní zařízení
 - dopravní prostředky
 - inventář
 - ❖ nemovitý majetek:
 - budovy
 - výrobní haly
 - pozemky

- dlouhodobý finanční majetek:
 - ❖ akcie jiných podnikatelských subjektů (podíly v jiných podnicích)
 - ❖ cenné papíry, které mají charakter dlouhodobých investic

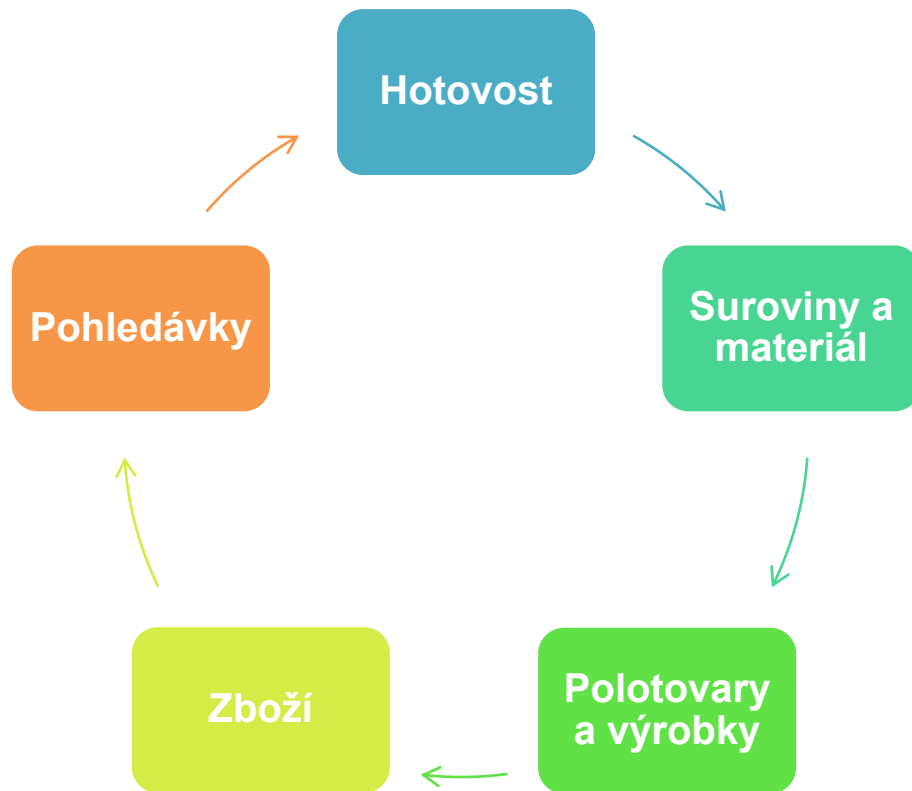

- **krátkodobý (oběžný) majetek:**
 - jeho přeměna v cyklu: materiál → rozpracována výroba → hotové výrobky → pohledávky → peníze je kratší než jeden rok:
 - zásoby :
 - ❖ základní vstupní materiál a suroviny
 - ❖ polotovary
 - ❖ nedokončená výroba
 - ❖ hotové výrobky
 - ❖ pomocné a provozní látky
 - ❖ náhradní díly
 - ❖ obaly aj.

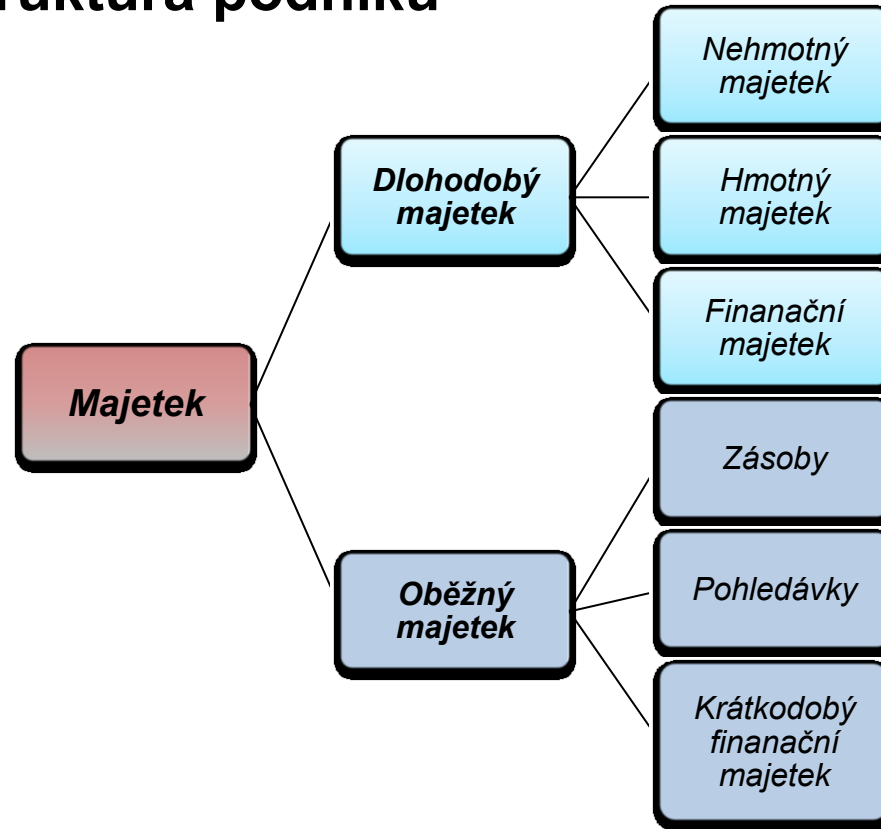
- pohledávky:
 - ❖ neuhrazené finanční částky dle faktur za výrobky (služby) dodané odběratelům
- krátkodobý finanční majetek:
 - ❖ hotovost v pokladně
 - ❖ peníze na běžném účtu u banky
 - ❖ ceniny
 - ❖ šeky
 - ❖ cenné papíry určené ke krátkodobému obchodování

Koloběh oběžných aktiv

Majetková struktura podniku

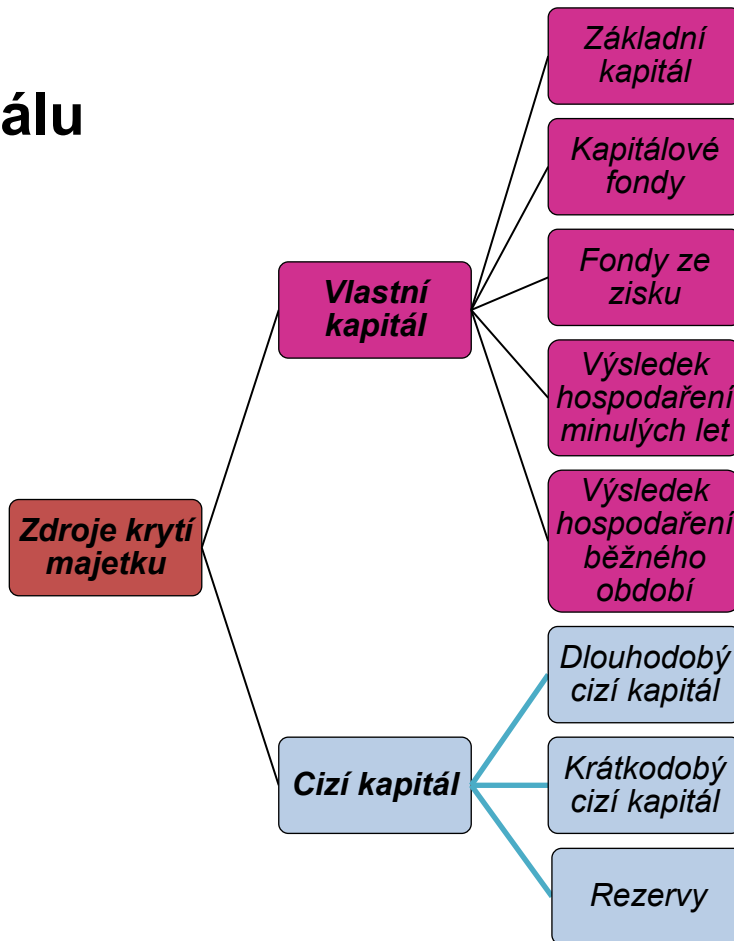
ZDROJE KRYTÍ MAJETKU – KAPITÁL - PASIVA

- **vlastní kapitál:**
 - základní kapitál:
 - ❖ peněžité i nepeněžité vklady společníků do společnosti
 - fondy ze zisku
 - nerozdělený výsledek hospodaření z minulých let
 - výsledek hospodaření běžného účetního období
 - kapitálové fondy

- **cizí kapitál:**
 - krátkodobý cizí kapitál:
 - ❖ krátkodobé bankovní úvěry
 - ❖ závazky z obchodního styku
 - ❖ zálohy přijaté od odběratelů
 - ❖ závazky vůči zaměstnancům
 - ❖ daňové závazky
 - dlouhodobý cizí kapitál:
 - ❖ dlouhodobý bankovní úvěr
 - ❖ podnikové dluhopisy
 - ❖ dlouhodobé leasingové závazky
 - ❖ dlouhodobé přijaté zálohy
 - rezervy

Struktura kapitálu

Základní účetní výkazy

- Rozvaha (bilance)
- Výsledovka (výkaz zisku a ztráty)
- Výkaz Cash flow

ROZVAHA (BALANCE)

- výkaz, který je sestaven z majetkových a kapitálových položek
- poskytuje informace pro řízení podniku
- **bilanční princip: výše aktiv = hodnota pasiv**
- počáteční rozvaha
- konečná rozvaha

Rozvaha ve zjednodušené formě

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
AKTIVA CELKEM		PASIVA CELKEM	
<i>Dlouhodobý majetek</i>		<i>Vlastní kapitál</i>	
– Dlouhodobý nehmotný majetek		– Základní kapitál	
– Dlouhodobý hmotný majetek		– Kapitálové fondy	
– Dlouhodobý finanční majetek		– Rezervní fondy	
		– Výsledek hospodaření (minul. let)	
		– Výsledek hospodaření (běžné účet. období)	
<i>Oběžná aktiva</i>		<i>Cizí zdroje</i>	
– Zásoby		– Rezervy	
– Dlouhodobé pohledávky		– Dlouhodobé závazky	
– Krátkodobé pohledávky		– Krátkodobé závazky	
– Krátkodobý finanční majetek		– Bankovní úvěry a výpomoci	
Časové rozlišení	–	Časové rozlišení	–

Příklad: Z následujících účetních položek sestavte rozvahu podniku Perpetum, a. s.:

• Dlouhodobý hmotný majetek	5 200 000 Kč
• Zásoby	2 800 000 Kč
• Pohledávky z obchodního styku	1 900 000 Kč
• Základní kapitál	4 000 000 Kč
• Závazky z obchodního styku	2 300 000 Kč
• Bankovní úvěry	3 600 000 Kč

Řešení:

Počáteční rozvaha podniku Perpetum, a. s.

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
Dlouhodobý hmotný majetek	5 200	Základní kapitál	4 000
Zásoby	2 800	Závazky z obchodního styku	2 300
Pohledávky	1 900	Bankovní úvěry a výpomoci	3 600
AKTIVA CELKEM	9 900	PASIVA CELKEM	9 900

V průběhu sledovaného měsíce se uskutečnily tyto hospodářské operace:

- bezhotovostní prodej tiskařského lisu (dlouhodobý majetek) v hodnotě 1 400 000 Kč (splatnost 30 dnů)
- nákup materiálu za 200 000 Kč (splatnost 25 dnů)

Sestavte počáteční a konečnou rozvahu.

Konečná rozvaha podniku Perpetum, a. s.

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
Dlouhodobý hmotný majetek	3 800	Základní kapitál	4 000
Zásoby	3 000	Závazky z obchodního styku	2 500
Pohledávky	3 300	Bankovní úvěry a výpomoci	3 600
AKTIVA CELKEM	10 100	PASIVA CELKEM	10 100

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT

- udává přehled o výsledku hospodaření podniku (jaká je finanční výkonnost podniku) za určitý časový interval
- porovnává náklady a výnosy:
 - **levá strana - náklady**
 - **pravá strana – výnosy**
 - **rozdíl mezi výnosy a náklady se označuje jako výsledek hospodaření (VH)**

VÝKAZ CASH FLOW

- srovnává bilanční formou zdroje tvorby peněžních prostředků (příjmy) s jejich užitím (výdaji) za určité období
- slouží k posouzení skutečné finanční situace
- odpovídá na otázku „Kolik peněžních prostředků podnik vytvořil a k jakým účelům je použil?“

Děkuji za pozornost 😊
